

25161

Landsmåls- och Folkminnesarkivet
Uppsala

Ångermanland

Nordenmark

25161

3/463

Nordenmark, Emil. 1963.

ULMA:s frigel. N. 132. Bär och frukter
i hushållet.

30 bl. 4:

Bär å frukter inhushållet. M. 132.

Nordingrå sn.

De ja tjenne tell då de fråga om bäre^a se he ne använts
brambära²⁾ blåbära, limbära^{lingon} å tönbära³⁾, åkerbära, tågbära⁴⁾, häggbära⁵⁾
tjällarhallsbära⁴⁾, vellvinbära⁵⁾, jölbära⁶⁾, vellhäggbära⁷⁾ å kovallje-
bära.

Ångermanland.

1) *Rubus saxatilis*
stenbär

2) hallon

3) nypon

4) tibastbär

5) vildvinbär

6) smultron

7) vildhäggbär

8) hallon o. mjölk
med söndelbäret
bröd i.

9) letat, plockat

Brambära behövdes e mytje s8cker att, å för de se lettes e
inte se mytje ta den sått'n men de var vanlett att man jöle sa
'n brannbärbryte⁸⁾ då man komme him å hadde v8re å lett.⁹⁾ Likt
var e va blåbära å, men bå brambära å blåbära se joles e no litte
saft, å ett tag vart e fale pa mo te jara blåbe/vine å de var ju
barra blåbe/saft'n s8m feck stå å jäsa tell de tjändes fränt
å se trödde man att de var vessa prösent då s8m reckett e vin.

Limbära se lettes e mytje ta, te var gå, å ja ha sett en
fru s8m lette fulle alle hämtarer å bytter å se 'n saffe¹⁰⁾ full
va ber å de köktes opp då bära dann liks8m sursylltes å se då
den sylät'n skulle använnes se var e te söta pa litte grann.

10) soffa

För e tin ha ja h8rt ta,as om ätt d8m ha använt limbärderycke¹¹⁾

11) lingon dricka

Bär å Frukter i Hushållet. M. 132.

Nordingrå sn.

Jølbära d8m lette vi mytje då ja var øng å vi var ute nastan var enda sonda e bärtin, då jølbara vart mögen . Vi komme va store bärk8rjer him eblann å då var te jara bärbryta då å de k8nne hånne att de vart se de rack dan ätte å, te äta bär-bryta.

Ångermanland.

Pa vellhäddjen se¹⁾vax e röe bär pa blan å de användes øm man velde laxere.

"vidhägg [! (ve)]

Liljekøvalje kn8ppa se lettes å användes te brannvine å se tog man de brannvine då å smørde va för røsbena hell øm man hadde värtjen nan stanf.

Där man fann jølbara de var 'n barsvøjj ²⁾

"bärsvedja (ve)
2) kalhygge ?

De var linnbarlønje ³⁾över hela mon å hela ønngsyna ⁴⁾va bär. å de var inte lönt te bärje/å nappe ⁵⁾utan de var bäst te ta 'n harve å raske høp 'n k8rj.

"långsynis
3) så långt man kan se

5) julocha

4) [börje? (ve)]

De fans ju\$ d8m s8m tyss rå øm bära e skøjen men i vanliga fall se var e ingen s8m brydde sa øm de, men de före-kømme att

ULMA 25161. Emil Nordenmark. 1963

ÅNG. NORDINGRÅ

Fgl. M 132

Bär å Frukter i Hushållet. M. 132.

Nordingrå sn.

man h8ll sa n betta från gån, för d8m s8m ågde marka, se de
int skulle va e na bråk.

Ångermanland.

Då de var frågan om te pl8cke brambära se var e vanlett
va att de var fler i sällskap å de fans sällan i närhet'n de
utan man k8nne fo je sa å te 'n naen by för te fo tag i na. de
var no mest fruntimra å ongdomen å mest janten s8m lette bram-
bära. Men te lete å ata opp va enne gang de k8nne karra¹⁾ å jara²⁾

1) karlarna
2) också

Hallsduk hellst va blømer på se användes i bærskog å de var
no bra likt s8m e lattanna va klaa men skulle vi ti 'n aen
by då var no te vara kladd de bäste s8m de k8nne passe för e
t8ckedann jara. Men de k8nne hånne att de komme barletara s8m
hadde kladd utsa se d8m såg ut s8m e skråb8cker å de var för
att d8m skulle fo lete å ingen skulle k8nne tjänne jen d8m å
säjje att d8m hadde v8re te 'n aen by å lett bära.

De var mest vanlett va minnerbärk8rjer te pl8cke te å se

Bär å frukter i hushållet. M. 132.

Nordingrå sn.

Å se då bära renfes se tog d8m å, de bär s8m var bäst,
å de bara vart flaskbära å haddes te flasken å bara vattne
pa flaska å se feck d8m vara se tells de vart vintern hell då
de skulle vaꝑe na kalas å då se slog man ut e dann bära borte
flasken å servere pa store skåꝑer å de var vanlett pa alle
kalas e tag å då man tog för sa se var e te öse pa ne tefat
å se grädda över å bra mytje strö8cker å då man åt se var e
te tänke pa en vänn å se skulle man ta antingen två hell tri
bär i sänn å om de då jeck jamt se feck man vännen s8m man
tankte pa å de h8ꝑe te ongdömsnöjja pa störhopa.

Ångermanland.

*1/ Kompl. se
balesidan!*

Törnbära se lattes pa hösta å häddes te nan k8rj tells
d8m skulle använnes då de var te antingen klyve d8m å ta
borte stena hell å var te köke d8m å sil opp se man feck lajen
för säg å se var te köke sappa borte de. Tanbersäppa.

1 IVe7

Åkerbära lette man å åt men de var se lite ta d8m vaꝑ

1/ Ur kompl. i brev nr. E.N. 7/6 63: --- Storköpa. De är de samma som på Storköpsdomen såvälades och hade roligt, dansade på lelete = anjörusbjudning till skilnad från barnbjudning = "Lil-högen" som var för dom som var liten. Storköpen var för dom som var stor. De "Gamben" var på sitt. Räckstuga de var då man gick me göra i arbetade tillsammans om köllarna för att spara ved i lyse m.m.

Bär å Frukter i Hushållet M. 132.

Nordingrå sn.

gang se de vart allre se mytje se de var lönt te jara nan

Ångermanland.

bärbryte ta d8m ent. De k8nne vaqe 'n halv 'n kaffek8pp.

Tågbära ge jeck man å lette ätte reneq å s8m var go men inte
va e se mytje se de var nan s8m tog himm/nan bryte utann de vart
barra se pass att man feck st8ppe inn e m8n de.

[Lette/væ]

Häggbara k8nne vi ata mytje då ja var litn å då de int var
se gammal e hägger var e stor å söt e bär å de såt fullt va
smopajker te hägga å åt om hösta. De var se i mang e år men då
var e en ta båna s8m feck barnförlamning å då trodde föräldra
att han hadde fött sjukdomen ta de han åt se mytje häggbar se
atte de se feck vi inte ata häggbara. Men vi åt e smy ändå å
de vart ent na fler barnförlamn¹⁹¹/ändå.

U2

Tjällarhallsbära lettes allt s8m jeck ann te fo tag i å
de häddes te flasken å då de vart na fuklett se användes e
bå att falk å fa å de användes för de meste te laxeringsmedel

Bär och frukter i Hushållet. M. 132.

Nordingrå sn.

Falke ha føtt från 'n två- tri tell tjuge - tratti då
de ha v8re na krängel va magan å häste d8m ha føtt änna opp
te h8nretaje ja änna opp tell trih8nre ha ja h8rt ta, tä.

Ångermanland.

Se var 'n litt'n pajke s8m hadde stark maginfluensa å se
jedde d8m han kraftigen ^{mat} ~~mat~~ se han skulle fo kraften å se trädde
d8m tjällarhallsbära pa ne snöre å hängde kring hall'n pa n'
men han dödde ändå .

[105 hals'n]
(VE)

Se var e 'n aen mamme s8m gedde satt siste bärn ett tjällar-
hallsbär, ^{om dan} från de att de var nyfödd , tell bäre var nie dägar
gammal å de var snälleste bäre den tjäringa hadde hadd å hon
trødde att de var ta de att hon hadde jedd e bäre dann .

De var nan vellvinberb8ske där å har å de var rö å go e
bar å vi bäre åt bra mytje ta den sårt'n men föräldra trødde
inte att d8m jeck te äta men vin bäre hadde förfökt å viste
att de jeck te äta d8m å inte vart vi na fuk heller.

ULMA 25161. Emil Nordenmark. 1963
ÅNG. NORDINGRÅ
Frgl. M 132

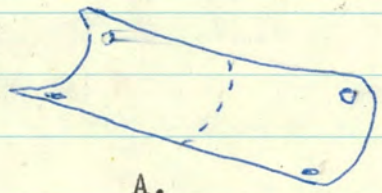
7

Bär å Frukter i Hushållet. M. 132.

Nordingrå sn
Ångermanland

om man var ute å lette hästa å man k8nne ju vara ute na
 anne äran å komme oförhappanes över e bärställe å inte hadde
 na tjärel te ta te se om man hadde 'n ~~XXXXXXXX~~ kniv va sa
 se var e barra te lete åt 'n 8qder hell na anne lövträ s8m
 var nagel8nna kvistrent å s8m jeck latt te fo bärtjen te löpe
 ta, Se skar man r8nt trä va knivenå om tra var groft se skar
 man en ring tell ommaföre, nan arn e mella, å se skar man ratt
 utför då mella ringa å se var e te ta, je tell 'n pinne då te
 bänne va mella bartjen å ven å då man hadde fött lös bärtjen
 nagel8nna hel se var e barra te vike h8p 'n å jara två h8q pa
 var äne ta bärtjen å se trädde man 'n pinne jöning de h8qa då.

al

A.

B.

A. De är en bark s8m kann vikes h8p dar va linjen s8m är
 sträcka se de va, 'n barstut B. å han halls h8p va de att man
 tradd 'n pinne jöning h8qa.

ULMA 25161. Emil Nordenmark, 1963
 ANG. NORDINGRA
 Förl. M. 132

P

Bär & Frukt i Hushållet. M. 132.

Nordingrå sn.

Ångermanland.

De mest vanlige då man komme pa ne bärställe å de var se pass mytje bär att de lände sa te lete å ta him se var no te ta tassa mössa å lete te henne men hadde man alldeles ny'n mösse å hellst de dann smopajk mössen s8m var svenska flaggan te kulln se velde man ju inte fo flacka ta bera, pa nymössa utan då var e te jara 'n bärstut. Men om de var jäntern s8m fann bära se var d8m ju beredd pa te lete bära för d8m viste då d8m jeck himmeifrån att d8m skulle lete se d8m hadde nan k8rj hell hämtar va sa. Fans e då mytje bär se k8nne d8m häe te förkle hell te halsdutjen.

Då de bar e väg langt från him hele miltae, å mer, e blann se var e vanlett te låne nan näverk8nt å om inte de fans se jeck e bra te ta 'n säck å bära te pa rödjén. De jeck bra då de var frågan om linnbera för d8m var inte se ömt8, en men om de var na anne bär se mosas d8m höp då man lög höp mytje te 'n säck.

Bär å frukter i Hushållet. M. 132.

Nordingrå sn.

Fiskara d8m var falen föt d8m k8nne lete limbära se d8m

Ångermanland.

bar te säcka från sköjen å se syllte d8m hela såan full va sylt

De var mang e fiskarer s8m rödde ut fameljen pa öarn se d8m

skulle fo lete limbära å de jeck bra då de var bra vär för de

minsta fögett de var se jeck e inte te komma lann pa öarn.

De k8nne vara mytje bär pa öarn för, å de var d8m s8m tog

*) Läs:
raf - (VR)

raftsharven⁴⁾ va sa å rafse höpa limbära å hadde te säcka. Men de

vart lut pa de för de skaa rise va härrven d8m använde se de mo¹¹⁾

1) modet,
seden

rack inte na länje utan de var te återgå å börje å lete bär-

kangen²⁾ för hann.

2) bär klarar

Sagesman: Johan Nordenmark i Häggvik Nordingrå sn.

Född i Häggvik, Nordingrå sn. år 1856.

Häggvik i Nordingrå den 2 feb. 1963.

Emil Nordenmark

ULMA 25161. Emil Nordenmark. 1963

ÅNG. NORDINGRÅ

Fögl. M 132

Bär å frukter i Hushållet. M. 132.

Nordingrå sn.

De var na bån dar va Orsta tjarna å lekte n 'söndasföre- Ångermanland.
 medda å s8m4e mette å s8m4e lette bära. Föraldra att d8m s8m
 var darva tjarna hadde gått te tjötka å båna var tellsagt att
 d8m inte feck vara ute 8nner högmässa utan d8m skulle halle
 sa inne. H8n de var se skulle båna ut dittpa bärsvöjja borta
 tjarna å lete bära för att d8m skulle k8nne fo jara sa 'n bär-
 bryte. Bäst de var se komme 'n häst darre tjarna å samma å den
 häst 'n k8nne ta4a se han frågde om d8m velde ri pa 'n . Då var
 e 'n pajke s8m jø4e sa mofk å sätte sa pa hast 'n å re. Men h8
 de var se för 'n dann häst 'n å 8nner vattne se pajken drattne
 å kamrata h84e h8 han skrek då ^{häst'n} ~~häst'n~~ för å va 'n, men ingen
 k8nne ja4pen.

De berättas att d8m s8m jeck förbi om höstkvälla se h84e
 h8 de remde å skrek å grinde ne e tjan4a å de k8nne vara hämskt
 då man komme h8g pajken.

Sagesman: Petter Åsander i Håll Nordingrå sn.
 Född i Håll Nordingrå sn år 1887

Gäggvik Nordingrå den 2 febr. 1963.

Bär å Frukter i Hushållet. M. 132.

Nordingrå sn.

De var e löte¹⁾ pa s8mmarn s8m de var fale roçett te gå e bärskog å de var för de meste e föçannstin²⁾ å de var no allten se att då korne var moçett se då var limbära mogen å.

Ångermanland.

1) tid

2) skördetiden

De k8nne vara lett³⁾ va de att just då vi hadde s8m mest bratt8mt va föçanna se då börje utavafaçtje d8m s8m bodde barra te 'n stuge å inte hadde na kräk hell nan jøç te senke sa te, då jeck d8m å lette bära för fullt å vi s8m tyss rå om skøjen lapp ingen väg förren föçanna var över. De var mang e bönnen s8m var se rasannes att d8m jeck å tj8çe him bärletara då d8m såg d8m pa bersvøjjen. De var mang s8m jeck å lette barra kart 'n å se bredde d8m ut de bära då pa lakana se soça skulle fo stetje pa bära se d8m skulle mögnes inna d8m vart sylte.

*3) så högt, för-
argligt*

Brambära se var e bätter va för d8m mögnes ättes8m se om man lette rent ene dan se om de var soçett se k8nne ne vara fullt va bär dan ätte.

ULMA 25161. Emil Nordenmark. 1963
ÅNG. NORDINGRÅ
Frø. M. 132

Bär å Frukter i Hushållet. M. 132.

Nordingrå sn.

Ångermanland.

Nordlund i Körning han var storhandlar å då han h8le att d8m stog pa boå å taça omm att de var nan s8m hadde v8rte himmtj8rt ta bärställe se sa hann att bönnren hadde inte ratt te tjöre him nan. Nordlund han räknes för lagklök se då feck bärletara trösta se d8m jeck ändå å lette bära.

De var 'n bönn8bbe e Tollsätter 'n dann gammAltin å han vart se förbittrad te si pa att de jeck fullt va falk pa häff skog å lette brambära att de var 'n dag s8m han var dit va lien å lög bort alltehöp allt brambarris.

De var 'n s8mmar s8m ja för te Fällsvik å dar se hadde ja läkta se vi tog å fadde åt pa Langskäre å lette limbära å vi k8nne finne mytje bär å de sågg ut s8m hele fare var älldeles rött va bär.

Se var e 'n aen s8mmar s8m vi var na ener s8m tog å för pa Baftaön å dar var e å älldeles rött va bär.

ULMA 25161. Emil Nordenmark. 1963

ÅNG. NORDINGRA

Figl. M 132

Bär å Frukter i Hushållet. M. 132.

Nordingrå sn.

Då ja vaxte opp se var e no vañlett att karra jeck å lette bära å. D8m feck inte vara se noåa för då kråka stog sin om vinntra se var e ont om mjaåka åtva gröt 'n se om de då fans nan serapp se joåe d8m ta vatt'n å limber å litte serapp te se var e limberdrecke då te blöte fia te åtva gröt 'n

Ångermanland.

skeden

Sagesman: Änkefru; Brita Johansson i Körning, Nordingrå sn.

Född i Fällsvik, Nordingrå sn. år 1885 c:a

Häggvik i Nordingrå den 5 - 2 - 1963

De var endast te krusbära hell stickerbära s8m vi sa då ja var e bån s8m de användes serappen . Mamma hon förvällde allten stickerbära å då d8m hadde køkts se log mamma bort de vattne å se syltes d8m då saarñ s8m anne bär. Men de var de va stickerbära att d8m skulle inte vara mogen för då vart d8m se finne å de var ingen s8m velde sette å t8gge pa e dann tomfinna då man skulle fo stickerbär/syllt'n . Anna/ se var 'n dann syllt'n go te äta.

JULMA 25161. Emil Nordenmark. 1963
ÅNG. NORDINGRÅ
Frgl. M 132

Bär å Fruker i Hushållet. M. 132.

Nordingrå sn.

Blåbära om man feck tag i na se hände ne att mamma sylte å d8m syltes te s8ckre.

Ångermanland.

Se ha vi jort mytje blåba/vin å då se ta man två k8pper blåbär å se två k8pper s8cker å hä te 'n literflaske å se fylle man flaska då va vatt'n å då se är e te kurke jenn flaska fale väq å se ska ne binnes över kurtjen va ett start e snöre se inte kurtjen flyg opp. Se var e te stelle flasken te fönstra te soqa se d8m skulle vaqe varm å se feck d8m stå å äsa 'n måne å se var e te sile omm e å äftersöta vine litte se de skulle ha krafta te äsa litte tell.

Svartvinbära se vart e bra vin borte å vi hadde e stenkrus s8m de feck stå å äsa te men då de var nog äsen se var e te sile opp e å se kokte mamma ne 'n gang då å skumme den lajen fale väl se vine skulle vale klart å si g8tt ut.

Då ja var minner se mins ja att då kon stog e sin se tog mamma borte limbärbytta då å se söta na de litte va litte serapp

ULMA 25161. Emil Nordenmark. 1963

ÅNG. NORDINGRÅ

Frgl. M 132

Bär å Frukter i Hushållet M. 132.

Nordingrå sn.

se de vart s8m e drecke å se åt vi de då åtva gröt'n .

Ångermanland.

D8m s8m inte hadde rå te tjöpa serappen d8m åt e dann drecke
osöta.

Mjaåka se hadde vi pa åsen te traga å de jeck ført te vaåe
sur för mjaåka de de var litte varmara opp8nner tatje om man
hadde traga pa åsen å då mjalka vart sur se tjändes e ite se
vaå om de var litte surlimbar te mjaåka då man åt gröt 'n.

Häg

Vi tjöfte sviskana å mamma kakte sviskan/sappa de se vi åt
om jul/
omppaldag å de skulle vara sagogryn å nan kanel te sviskan/
sappa dann. Se den tin se feck vi vara nöjd om vi hadde føtt
tag i fårtjötte åt va pæran s8m vi åt då om juldagsmedda.

Sagesman: Johan Nordlander i Gärde, Nordingrå sn.

Född i Häggnor, Nordingrå sn. år 1891

Häggvik i Nordingrå den 6 febr. 1963

Pappa å Mamma d8m k8nne ha få inna jul te jara as'n drec-
ke å d8m skulle ha bra kon å se hädde d8m de e h8g å slog het-

ULMA 25161. Emil Nordenmark. 1963

ÅNG. NORDINGRÅ

Frgl. M 132

Bär å Frukter i Hushållet. M. 132.

Nordingrå sn.

vattne över å se bredde d8m över va fellar å säcker för att de skulle ta varman å börje å braste å då de hadde börjå br8s- te då se var e te törke darre bakeom 'n se de vart se pass t8rt att de skulle gå ann te maça.

Ångermanland.

¹⁾ "brista" = gro

Se hadde d8m ju hømmeçtåga²⁾ pa den tin se d8m hadde tejje reda pa hømmeç å se tvätte d8m murpanna fale ren darre föngse³⁾ å h8ll tell dar å køkte drecke å hadde dit hømmeç se de skulle vaçe fresken smak att drecke. Pappa han tjöfte e tömmfat 'n t8ckendann serappst8nne å se jøçe hann liks8m 'n kran netell pa t8nna se de skulle gå te tappe drecke te dröttjesstøpe s8m skulle vara pa julbøçe då vi åt e julhaçja å pa den tin se var ju all'n mat se sallt se man vart se töfte se de behøvdes mytje drecke. Mat'n skulle vara sallt se de skulle vara na te bie pa å se var allt drygare om ent de var se g8tt. De var mang för s8m såt å spann å hadde 'n salltbetta inne

²⁾ hømmeçtågor

³⁾ lagården

ULMA 25161. Emil Nordenmark. 1963
ANG. NORDINGRÅ
Frgl. M 132

Bär å Frukter i Hushållet. M. 132.

Nordingrå sn.

m8nn se d8m skulle släppe tjänne att hongen sätte tell
utan d8m ^ks8nne spinne länger å läppe tjenne sa se s8gen.

Ångermanland.

Sagesman: Agnes Edström Gärde Nordingrå sn.

Född i Sund Nordingrå år 1892 c:a

Häggvik i Nordingrå den 6 febr. 1963.

Tjällarhallsbära d8m var e te ha om de var nan kō s8m vart
dålen se var e tē stöte sann tjällarhallsbära te mortell'n
å se r8ye man hop va vatt'n se de vart s8m n deg å kräka d8m
t8dde nō bra stark'n doses. De var meningjen att d8m skulle
renfe magan då d8m hadde fött tjällarhallsbära.

Men de var te ha reda pa va b8sken fans naff. Österholmen
han viste å 'n b8ske darre Haffvika han s8m han näfte borte
å se feck vi gå dit å skaffe då de var na fukt darre fängse.

Blåbära d8m kōkte man å se slōg vi d8m jōning durklage å

ULMA 25161. Emil Nordenmark. 1963
ÅNG. NORDINGRÅ
Frgl. M 132

Bär & Frukter i Hushållet. M. 132.

Nordingrå sn.

å pressa borte d8m saft'n pa de vise å s8mta användes s8m
saft å s8mta feck äsa se de vart blåba/vine.

Ångermanland.

Limbära d8m köktes in sur. Limbära d8m gatt kökes opp å se
lög man ta de sure spa .

Se var e va stickerbära /krusbära/ å d8m gatt å kökes opp
å se lög man ta de spa fale vä, å stickerbära d8m skulle inte
vara utmogen för då vart d8m se finne då man skulle äta sylt n

Svartvinbära se tog man två å 'n halv k8pp vinber å se
en å 'n halv k8pp s8cker å ha te in flaske å se fo de äsa tells
bära flyt opp å se är e te la ditte durklaje då å sile bort
bara se om man söta litte då se är de ett g8tt vin.

Mormora min hon joqe hell baka vetekaken å se hädde na
liks8m 'n blåba/sylt ommanpa å jedde ass båna å ja mins att
de k8nne vara g8tt.

Å se mins ja att mamma hadde v8re ditte grannbyn ditte
Sundins bete å de hadde gått skogäl 'n dar se de hadde v8xe

ULMA 25161. Emil Nordenmark. 1963

ÅNG. NORDINGRÅ

Frgl. M 132

Bär å Frukter i Hushållet. M. 132.

Nordingrå sn.

mytje brambärris offer hela svöjja. Men då se komme 'n Johan Sundin dit å var se älack se han badde s8m 'n øxe å rya se frös 'n²⁾ stog borte m8n pa 'n .

Ångermanland.

1) tölade

2) fradgan

: Sagesman: Hildebard Tjernberg Häggvik, Nordingrå sn.

Född i Orsta Nordingrå sn. år 1914.

Häggvik Nordingrå den 8 febr. 1963

Då vi hadde lett brambära för se la vi gvarvvis, ett gvarv bär å ett gvarv s8cker te 'n sylltkruke å dan ätte då s8ckre hadde dremne²⁾ å bära å s8ckre hadde sege hóp³⁾ se var e te koke opp alltehop se de var brambärsyllt 'n .

3) smält

1) jumbit åhop

Limbära d8m køktes sur å häddes te fjauringa å de skulle vara na ta borte, åtva gröt 'n.

Vore himme se d8m hädde sviskana te gryta å de feck koke å om juldag då se var e te litte russin å 'n kanelbetta å serappen te sappa å se skulle ne vara litte sagogryn. Då vi hadde äte luttffisken då se var e sviskanssappa ätte .å Hanfeje va g8tt.

Bär å Frukter i Hushållet. M. 132.

Nordingrå sn.

Pappa han satte 'n kålröt å se feck han frö å sådde de
då darre plantbåra å se feck han plant'n s8m han sätte strax
före mes8mmare å se feck vi kålröttren se vi hadde te tjött-
sappa. Se odle pappa mytje lötjen för de behövdes bra mytjen
lök å för.

Ångermanland.

"drivbänken

Sagesman: Lina Näsholm Häggvik, Nordingrå sn.

Född i Näs Nordingrå sn år 1883

Häggvik i Nordingrå den 8 febr. 1963.

Då ja var lit'n se då de var bakedagan se då d8m hadde
stått å baka kaken då hela dan å de vart drygt te fo lut darre
trajje² se k8nne d8m ta å jara fj8lltekaken = /framungsbröd/
borte e hellt e tr8 å den kaken var se pass tjack att de jeck
fortare te baka se d8m skulle fo kväll nan gang å se var e
ju se g8tt de de var nybaka å d8m hädde nog litte serapp å te
e dann tr8 s8m d8m baka fj8llt'n borte. Se då k8nne mamma ta å

² Hägget

³) Se baksidan!

3) Trög. de var en C:a tid kilo tung degbit som togs
ur träget och arbetades hop me mjölet till de brulle
lagom konsistens för bakning. Man trodde opp stöpa-
rorde i degen å tog därur ett trög = en del av stöpa,
man stöpte av vissa kammer lagomt för en bakedag.
Ur brev fr. E. N. 7/6 63.

Bär å Frukter i Hushållet. M. 132.

Nordingrå sn.

dele 'n t8ckendann bärkake i fyre se vi feck 'n fja,ing var

Ångermanland.

å de var te äta utan smör å de var /afellit pa bakedagan se k8n-
ne vi fo se danne för mamma hant inte va mat'n den dan, se noga,
utan de jeck ringest pa de vise. De var nästan hele tommen tjakt
va sylt pa 'n dann bärkaken då vi åt.

*lätlast,
enklast*

Blåbära lette vi å för å mamma bredde ut d8m pa murkrans'n
pa na papper se d8m skulle törkes å k8nne sparas te vinten å
då de vart vintern då se var e barra te koke blåba/sappa borte
e dann törke bära om man hadde na främmene å se var d8m vest
bra om de var nan s8m hadde ont e magan. Blåbära d8m syltles
alldre 8nner mann barndom.

Ja fadde vore te Nätre 'n gang å vi vart bjudd pa mat'n
dar å de var röbetten pa 'n afätt å ja tofe inte äta d8m för
ja hadde alldre sett na t8ckedann för. De dann /iven s8m låg
dar var se rö att ja trödde att d8m hadde kleft kammen ta
kanken å ta hönen å trödde att vi skulle äta t8cke å de var

Bär & Frukter i Hushållet M. 132.

Nordingrå sn.

förste ganga ja hadde sett röbbetten för ja tro inte d8m

Ängermanland.

fans e Nordingrå den tin.

D8m jõe mytje as'n drecke å för. D8m tog vattne å mallte
 å se skulle de kökes 'n timme å se skulle d8m fram va rost'n å
 å te han skulle ne vara na veträ å se nan halm s8m drecke skul-
 le siles jöning. Se då de hadde kallne se skulle man ha dit
 jesfn' s8m var för de mesta ta jästämne borte jestbytta å se
 hadde d8m dit hømme å se feck e äsa bra länje å de smakas då
 å då se ent de skulle va e suräs'n.

*V funke att
bygga i*

De äs'n drecke de användes då d8m jõe ölsappa å. Hømme
 dan han jõe att de h8ll sa freskt länje.

Kråkbära d8m åt vi s8m d8m var å vi s8g borte saft'n.
 se tog vi reda pa kråkbärrise å svedde å skrapa å jõe kvasta
 å se tågeñ d8m hakke vi opp s8m vi skulle ha då vi bant kvasta
 å de vart mytje bätter kvaster ta kråkberrise än ta mörise.

~~Vi hadde fare pa Rotsia å var dar å plöcke bära å se fo vi~~

ULMA 25161. Emil Nordenmark. 1963

ÄNG. NORDINGRÅ

Frgl. M 132

Bär å Frukter i Hushållet. M. 132.

Nordingrå sn.

De¹⁾ var 'n gang s8m vi var pa rotsia å pl8cke limmbära

Ångermanland.

å bäst vi jeck å pl8cke se feck vi höre att de kømme fullt va
fa^uk å de var s8m de sku ha v8re barra ongdomen å d8m prata å
skratte å hadde se ro^uett å de var se 8nnerlett att vi viste inte
rektet va de kømme från se vi vart radd å tofe inte si ätte
h8 de var heller å alltehop kømme s8m e fydrag se vi tofe inte
titte fram för då k8nne vi ha føtt e lag ta vittra å se var
e borte. Vi förstog att vi hadde kømme na stan^f s8m vi inte
skulle vara se vi fynda ass daaⁿ se ført vi k8nne.

1) Rotsia är en
sträcka av Nording-
råkusten som från
Barla, söder om
Högnäs för går
rätt söderut till
landskapet väder
av mot nordväst.
Söre rotsia d'n
där tar rotsia
slut.
Brev fr. E.N. 7/6 63

De var 'n föman från Omne å brören han^f s8m hadde hitte
pa de att d8m skulle ditte Rövika å staa äpplen . De var inte
pa se mang e ställa s8m de fans äppet^utaa pa den tin. Då d8m
kømme fram se var e mytje äppler se d8m hadde te knyta å
börje å gå him. Se kømme 'n svart 'n häst å stande mitt för
d8m å fr8lle.²⁾ Men d8m brydde sa inte om 'n. Men se kømme ne
en häst s8m var vit å han å stande å fr8lle å han før å å då

2) frustade

Bär & Frukt i Hushållet. M. 132.

Nordingrå sn.

ingen brydde sa om 'n dann häst'n se vet d8m inte va han
 för att heller. Men se komme 'n häst tell å d8m viste inte h8
 de för för då för/te se vart d8m radd alldeles faletg se d8m
 gatt kaste från sa äpplen å sprangde för live him.

Ångermanland.

Sagesman: Fru Anna ? Nordin Pensjonärhemmet, Nordingrå.

Född i Barsta Nordingrå år 1885 c:a

Häggvik Nordingrå den 15 febr. 1963.

Mamma min hon var dukten te veta h8 de skulle vara
 fella te bot om man var dålen. Ja feck börja te lunginflammation
 men då kakte mamma opp sötmjalka å hadde gvitlötjen te å se feck
 ja drecke. Ja vart batter men då vart ja töfte se ja drack kall
 vattne å feck inflammation ijen. Men då ~~do~~kte mamma opp sötmjalka
 ijen se ja vart bra då.

Mamma botte Chalakan/feben å va oppkøktmjalka å gvitlötjen
 å då d8m drack de s8m var se start se to d8m pa svettes å vart bra.

ULMA 25161. Emil Nordenmark. 1963

ÅNG. NORDINGRÅ

Frgl. M 132

Bär å Frukter i Hushållet M. 132.

Nordingrå sn.

Ångermanland.

D8m ha taça om att de skulle finnes skränk = /skrömta/
darre Bärntjärna.

De ha berättet om 'n äntje s8m var fale religiös å hon
bødde västa bärja . Relifös s8m hon var se feck a förr sa att
hon hadde inte h8rtt na Guss ol pa flere söndagar se hon tog
å kladde sa å skulle gå te tjörka ,men inna hon jeck se farke²⁾
na båna att d8m inte feck gå ut 8nner gusstjänst 'n för Gu straffe
d8m s8m øhelga sabbat 'n å va de se jeck a te tjörka.

1) väster om ?

2) församlade

Men då hon hadde gått se var e båna s8m tog å jeck ut å ditt-
pa bärsvöjja för te lete jølbära å se skulle d8m jara sa 'n jøl-
bärbryte. Bäst d8m jeck å lette bära se komme 'n stor 'n kar å
re pa 'n vit 'n häst å han tog båna å drog ne d8m ne e tjarna
se d8m drattne. Saar se ha den tjarna v8rte kalle för Bärntjarna.

Sagesman: Janne Uhlin i Näs Nordingrå

Född i Näs Nordingrå sn. år 1875 c:a

Häggvik Nordingrå den 15 febr. 1963

Emil Nordenmark

Bär å Frukter i Hushållet. M. 192

Nordingrå sn.

Ja skulle gå å lete bära, de var 'n jente tell å jag å då vi komme ditte O, Hanf änje se si ja att de är 'n litt 'n jänte s8m var vit klädd å 'n stor 'n løkhatt pa huvve å se hadde na store vie böxer men fale kårt e ben å ja såg 'n dannan ne va stranna darrva Orstatjärna å ja vart se radd se ja vende å jeck him, men ja jeck øppe skøjen hele tin för 'n dannan hon jeck ätte stranna hele tin. D8m sa himme att de skulle vaø na øvær men ja tro att de var nan varning att assø båna för att vi skulle inte vara ute se danne øm söndasföremeddän å lete bära då präst 'n støg pa predikstøn.

Ångermanland.

Sagesman: fru Brita Melinder i Orsta Nordingrå sn.

Född i Rävsn Nordingrå sn år 1863.

Häggvik Nordingrå den 15 febr. 1963

De var fem barn s8m var pa 'n svøjj å lette bära å då sätte d8m sa å øn/te att d8m skulle fo 'n häst te rie pa. Då komme 'n häst å han var vit å båna hadde se lite vett att d8m sätte sa

Bär å Frukter i Hushållet. M. 132.

Nordingrå sn

pa å re. Ja vet je båna, d8m tyckte de var rolett d8m. Häst'n
han för å ne e tjärna va fyre stytja pa röddjen men 'n bakeft 'n
han f8ll ta se han komme him å taå om h8 de hadde gått tell
då båna försvann.

Ångermanland

Sagesman: Jonke Tehlin Körning Nordingrå sn.

Född i Öden Nordingrå sn år 1869.

Häggvik Nordingrå den 15 febr. 1963.

De var na bårn s8m h8ll pa lete bära 'n sönda å bäst de
var se komme 'n litt'n häst tell d8m å han var fäll se stor
s8m 'n höstf8fint å han k8nne taå se han frågde båna om d8m
velde ri pa jödjen hanf. Å de var två ta båna s8m var belåt'n
te ri å då d8m hadde kleve pa se bar e å ratt ne e tjärna s8m
är darre Bäcklands-änje mella Bäckland å Själand. Men saarn
se h8åe faltje h8 båna gründe å de var samma ti pa dan s8m bårna
hadde gått åt s8m e danne h8åes. å från den dan se kalle d8m
'n dann tjärna för gråttjarna

? = höstf8fing
'höstf8f' ?
Höstf8fing är en
f8l som kommit
hit pa hösten vilket
hände men var mycke
sällsynt men var
vanligt pa den tiden
da man häll sig
med egna hingstar
i socknen.
- bro fr. E.N. 7/6 63.

Bär å Frukter i Hushållet. M. 132.

Nordingrå sn

Sagesman: Nils Unander i Dal Nordingrå sn.

Ångermanland

Född i Dal Nordingrå sn. årl871.

Häggvik Nordingrå den 31 mars 1963.

Ja hadde 'n söster s8m tjende pige å se var e en s8mmar s8m
 hon var darre Bergmans e Jeresta e Noçingrå s8m s8mmarpige å
 då e lattanstin se var e 'n sönda s8m hon tog å jeck att skøjen
 å skulle lete na bæe. Hon hadde jørt från sa føngse inna hon
 jeck se då hon hadde v8re pa bärsvøjja 'n litt'n stann se var
 e nøg 8njefär mitt i Högmässa å då kände na att hon vart all-
 deles förلامat se hon inte k8nne röres å dar se gatø hon stå
 alldeles förstenat änna tells tjørkklackan jeck lös å då var
 e s8m att förلامninga laffte se hon k8nne röres. Hon hadde v8rte
 se radd se hon sprangde him från bära å allt då hon vart fri.
 D8m s8m förstog sa sa de att hon hadde vorte berjtejjen pa de
 vise. För då d8m va, vberjtejjen se är e fall ingen gang likt.

ULMA 25161. Emil Nordenmark. 1963

ÅNG. NORDINGRÅ

Føgl. M 132

Bär & frukter i Hushållet. M. 132.

Alderdomshemmet/
Sagesman: Pension. Johannes Norberg ~~XXXX~~, Ullånger

Nordingrå sn

Ångermanland

Född i Invik Ullånger år 1879

Häggvik Nordingrå den 31 mars 1963

Da var barra pa 'n par tri ställa då ja var ong s8m de fans
äppelträn pa gåñ å ja ha alldre h8rt att de ha v8re nan s8m
ha tjöft äppelträn s8m d8m jar nu utan de ha v8re te tejje
reda pa frö om man ha fött nan äpple å se ha ne v8re te hadd
t8lamø å vänte tell de ha v8rte e trä å äpplen pa de.

1°
a

Ja mins Bergströms å Berglunds i Bergsåker d8m hadde s8m
n kryggå, full va äppelträr å ja tro att d8m rakt anlitte Hus-
hållningssällskape te jaip va äppelträn dänn å d8m feck vest
na pris å. De var inte se ont te fo pris för, då de inte var
just na fler änn d8m s8m hadde äpplen harre sockna. De var
man, s8m var liks8m rädd te sätte äppelträn fö de räknes för
trätofrö å de var allten na bårn s8m var framme å stal å då vart

1°
a

ULMA 25161. Emil Nordenmark. 1963

ÅNG. NORDINGRÅ

Fagl. M. 132

Bär & Frukter i Hushållet. M. 132.

Nordingrå sn.

e te grätte då i wänlihet . Å se hände ne att då de gamlen
 sålde himmane att nan ta båna se skulle annersöskaña fo pl8cke
 sann del borte äppnen å de var ju allre likt se de var ^{ett} ~~ent~~
^{sant} sått bråk bara för na äppelkarter. Men de hände att de vart
 se mytje äppler vesse år att d8m rakt gedde grisa. De vart ju
 se dyrt te sylte å de jeck se mytje s8cker.

Ångermanland

(VR)

Sagesman: Johan Nordenmark i Häggvik Nordingrå sn.

född i Häggvik Nordingrå sn år 1856.

P.S. Allt som är berättat av min far Johan Nordenmark
 är minnen av vad han berättat å som jag har uppskrivet samt
 inblandat minnen av vad jag själv kommer ihåg från minn ungdom.

Häggvik Nordingrå den 31 mars 1963.

Emil Nordenmark

ULMA 25161. Emil Nordenmark. 1963
 ÅNG. NORDINGRÅ
 Frgl. M 132